

чи зменшуючи її відносно зміни попиту на гроші. В рішенні цієї проблеми

керівна роль належить НБУ, на який покладено здійснення грошово-кредитної політики в країні. У виконанні цієї функції бере участь не тільки НБУ, а й усі інші банки. Через них проходить великий обсяг грошових розрахунків і платежів підприємств, організацій і населення. Стабілізаційна функція характеризує сталість банківської діяльності й грошового ринку. Враховуючи те, що для банківської діяльності характерні високі ризики, оскільки банківські установи працюють переважно із залученими коштами суб'єктів господарювання та населення, вони постійно перебувають у стані підвищеної загрози втрати грошей, внаслідок чого може наступити їх банкрутство та втрата довіри до всієї банківської системи. Стабілізаційна функція покликана забезпечити сталість банківської діяльності й грошового ринку. Виконання її забезпечується шляхом прийняття нормативних актів, що регламентують діяльність усіх ланок банківської системи та створенням належного механізму нагляду за дотриманням чинного банківського законодавства.

Таким чином, банківська система України – це сукупність різних видів

банків і банківських інститутів, які виступають об'єктом державного регулювання є внутрішньо організованими, мають загальну мету і завдання та

поділені на два рівня, перший з яких складається з Національного банку України задачею якого є розробка основних начал грошово-кредитної по-

літики і контроль за її проведенням, другий - з різних комерційних банків, задача яких – обслуговування юридичних і фізичних осіб, надання їм різноманітних послуг щодо прийому вкладів і наданих кредитів.

Науковий керівник: асистент кафедри приватного права Полтавського юридичного інституту Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» Гриценко Г.Г.

Використана література:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. //Відом. Верхов. Ради України. – 2001. - № 5-6. – Ст.30 .
2. Юридична енциклопедія: В 6-ти Т. /Голова редкол. Ю.С. Шемшученко. – К.: Укр. енцикл. – 1998. – Т.1, А-Г. – 672 с.
3. Арбузов С.Г. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. – 504 с.
4. Остапшин Т.П. Основи банківської справи: Курс лекцій. – К.: МАУП, 1999. – 112с.

ПРИНЦИПИ ДОНОРСТВА

Радченко Ольга Володимирівна

здобувач кафедри цивільно-правових дисциплін
юридичного факультету

Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

e-mail: radchenko.o.v.89@gmail.com

Ключові слова: принципи, донорські органи, лист очікування.

Принципи – основоположні (корінні, відправні, визначальні) ідеї (засади, риси), втілені чи закладені в законі, відповідно до якого здійснюється правове регулювання

цивільно-правових відносин та забезпечується реалізація покладених на цивільне право функцій [4; с.27].

З позицій сьогоденного стану медичного права, як загальні принципи правового регулювання пересадки органів та інших анатомічних матеріалів необхідно зазначити такі:

- принцип поваги і дотримання прав пацієнта;
- принцип дотримання черговості згідно "листа очікування";
- принцип декомерціалізації пересадок органів та інших анатомічних матеріалів людини;
- принцип інтеграції в міжнародні трансплантологічні співтовариства.

Принцип поваги і дотримання прав пацієнта є одним з основних, оскільки він базується на першорядних правах пацієнта, — праві на життя, праві на отримання кваліфікованої медичної допомоги, на гідне ставлення з боку медичного персоналу. Також це стосується прав пацієнтів при пересадці органів і тканин на отримання повної, достовірної і компетентної інформації по питаннях свого захворювання, на збереження в таємниці всіх необхідних відомостей про хворого та ін.

Важливий у цьому контексті аргумент - право пацієнта на фізичну (тілесну) недоторканність. У цьому ракурсі розглядається неможливість здійснення як вилучення органу або тканини, так і пересадки трансплантанта без отримання добровільної інформованої згоди. Тут обов'язковим є якомога повніше обговорення пропонованої процедури з донором і реципієнтом (законними представниками).

Принцип дотримання черговості згідно "листа очікування" набуває підвищеної актуальності у зв'язку з постійним дефіцитом донорських органів, розшаруванням населення за рівнем доходів і, відповідно, за рівнем доступності медичної допомоги. "Лист очікування" є офіційним списком черговості реципієнтів, котрі чекають придатного для них органу або тканини. Це характерна особливість трансплантації в порівнянні з іншими видами медичних втручань. Попит на донорські органи завжди перевищував їх пропозицію. Ця суворе реальність, що констатується в "листі очікування", повинна бути врахована при здійсненні правового регулювання медичної діяльності. Реалізація цього принципу знаходить своє віддзеркалення в статті 3 Додаткового протоколу до Конвенції про права людини та біомедицину щодо трансплантації органів і тканин людини, ETS №186 від 24 січня 2002 року, відповідно до якої органи і тканини розподіляються тільки серед пацієнтів з офіційного листа очікування згідно прозорим, об'єктивним і належним чином підтвердженим правилам і медичним показникам [2].

Практика лікування, так званих комерційних хворих, коли останні шляхом внесення грошових сум за надання платних медичних послуг у вигляді трансплантації отримують необхідний трансплантант поза офіційної черги, не повинна поширюватись. Необхідність такого підходу обумовлюється: конституційно визначеним принципом безкоштовності медичної допомоги, що не має обмежень залежно від матеріального або іншого статусу людини; трансплантація застосовується як крайній засіб лікування, коли всі інші методи лікування неефективні; в основі надання можливості отримати необхідний орган або тканину повинне знаходитись правило соціальної справедливості.

На жаль, на сьогоднішній день в Україні не створено єдиного листа очікування. Це обумовлено існуванням цілого ряду невирішених проблем і, перш за все, відсутністю уніфікованих методів тканинного типування. Але цей принцип повинен обов'язково дотримуватися, що послужить важливою гарантією реалізації прав і законних інтересів громадян у сфері надання медичної трансплантологічної допомоги. Тому одним з першочергових завдань держави у сфері трансплантології є створення єдиного листа очікування.

Принцип декомерціалізації пересадок органів та інших анатомічних матеріалів людини тісно пов'язаний з попереднім принципом та полягає в безоплатності здійснення всіх етапів трансплантації. А саме на етапах:

- пошуку відповідного донорського трансплантанта;
- вилучення органу, тканини, клітин з організму донора;
- проведення лабораторних досліджень, що дозволяють визначити імунологічні і гістохімічні характеристики отриманого матеріалу;
- проведення самої операції;
- здійснення післяопераційного періоду, включаючи лікарське забезпечення.

Закон України "Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини" (ст. 18) забороняє торгівлю органами та іншими анатомічними матеріалами людини: "укладання угод, що передбачають купівлю-продаж органів або інших анатомічних матеріалів людини, за винятком кісткового мозку, забороняється" [3]. Це повинно торкатися і питань обміну трансплантатами між лікувальними центрами і трансплантаційними співтовариствами.

Також вищезазначений закон визначає, що діяльність, пов'язана з трансплантацією, фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Крім того, додаткове фінансування може здійснюватися за рахунок коштів, виділених на реалізацію заходів, що передбачені відповідними програмами, доходів від реалізації нових технологій та методів, іншої наукової продукції, за виготовлені біоімпланти, реактиви, апарати та обладнання, що застосовуються в медичній практиці, а також за рахунок добровільних внесків юридичних і фізичних осіб та інших не заборонених законодавством надходжень.

Міжнародні офіційні документи також містять положення, що забороняють комерціалізацію трансплантації. "Засуджується придбання і продаж людських органів для трансплантації" - проголошує Декларація щодо трансплантації людських органів, прийнята 39-ою Всесвітньою медичною асамблеєю 1987 р. [1], Додатковий протокол до Конвенції про права людини та біомедицину щодо трансплантації органів і тканин людини, ETS № 186 від 24 січня 2002 року також забороняє отримання фінансової вигоди у процесі трансплантації: "Тіло людини і його частини не повинні використовуватися для отримання фінансової вигоди або отримання порівняльних переваг... Торгівля органами і тканинами заборонена" [2].

І, нарешті, принцип інтеграції в міжнародні трансплантологічні співтовариства. Світова практика зі всією очевидністю демонструє, що проблеми трансплантації не знають меж. У різних країнах вони різні, пов'язані з нормативно-правовою базою трансплантології, фінансовими можливостями, рівнем правової культури суспільства та ін. Проте є загальні питання, і головне з них - постійний дефіцит донорських органів. Жодна країна світу, в якій виконуються трансплантації, поки не змогла повною мірою вирішити цю проблему. При комплексному підході у вирішенні задач пошуку і підбору необхідних донорських органів, з урахуванням міжнародної співпраці, успішний результат очевидніший. Реальна картина з підбором відповідних донорських органів виглядає за медичними канонами не як механічний вибір, а є складною, багатоступеневою системою. Відбирається, зрештою, трансплантат, що відповідає низці медичних, імунологічних, гістохімічних та інших показників. У зв'язку з цим вірогідність отримання відповідного органу або тканини набагато вища при можливості використовувати міжнародні бази даних [5; с. 363-367].

Метою вищенаведених принципів є надання впорядкованої, прийнятної структурної основи для процедур придбання, трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів в лікувальних цілях з дотриманням етичних принципів.

Науковий керівник: д.ю.н, проф. Стефанчук Р.О.

Література:

1. Декларація щодо трансплантації людських органів, прийнята 39-ою Всесвітньою медичною асамблеєю 1987 року
2. Додатковий протокол до Конвенції про права людини та біомедицину щодо трансплантації органів і тканин людини, ETS №186 від 24 січня 2002 року

3. Законі України „Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини” від 16 липня 1999 року

4. Дзера О.В., Кузнєцова Н.С. Цивільне право України: Підручник: у 2-х кн. – Кн. 1. – К.: Юрінком Інтер, 2005.– 736 с.

5. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України: Підручник. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців „Правова єдність”, 2008. – 507 с.

ОБМЕЖЕННЯ В СПАДКОВОМУ ПРАВІ

Разбейко Віталій Олександрович

студент-магістр юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна

e-mail: rvitalik111@mail.ru

Ключові слова: спадкове право, спадщина, правонаступництво, спадкодавець, спадкоємець.

Особливу роль в спадковому праві України слід приділити обмеженню спадкових прав громадян. Обмеження потрібні для того, щоб унеможливити незаконне спадкування, тобто отримання спадщини особами, які не мають право на спадщину, або особами, які навмисне заподіяли смерті спадкодавцю з умислом отримати його спадщину.

Існує розмаїття обмежень в спадковому праві. Всі обмеження в спадковому праві можна розподілити на ті, які зумовлюють суб'єктний склад спадкування, щодо свободи заповідальних розпоряджень, щодо форми заповіту.

Одним із найважливіших обмежень є права та обов'язки, що не входять до складу спадщини, які нерозривно пов'язані з особою спадкодавця, такі як особисті немайнові права, право на участь у товариствах та право на членства в об'єднаннях громадян, якщо інше не передбачене законом або їх установчими документами, право на відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або інше ушкодження здоров'я, права на аліменти, пенсію, спадщину, або інші виплати встановлені законом, права та обов'язки особи, як кредитора або боржника. Такі вимоги припиняються зі смертю особи і правонаступництво не настає.

Також, важливим є усунення від спадкування осіб, які скоїли злочинні дії проти спадкодавця з умислом отримати спадщину, чи проти інших спадкоємців, перешкоджали спадкодавцеві у вільному виявленні його волі щодо долі належного йому майна після смерті. Для дотримання вимог моральності, збереження сутності спадкових правовідносин та міркувань суспільної справедливості встановлені окремі обмеження, що стосуються свободи заповіту, спрямовані на усунення негідних спадкоємців від права на спадщину. Ю.О. Заїка виділяє обмеження свободи заповіту щодо осіб, які усуваються від спадкування [1, с.5]. Отже, через такий чинник, як додержання моральності і розумності, не можуть успадковувати особи, які навмисно позбавили спадкодавця життя чи зробили замах на нього.

Обов'язкова частка у спадщині впливає на зменшення спадкового майна, спадкоємцями. На обов'язкову частку мають право непрацездатні особи, неповнолітні діти, які перебували на утриманні спадкодавця.

Про те, що правила про обов'язкову частку існують завдяки відповідним обмеженням, вказує Б.А. Булаєвський, що правила про обов'язкову частку у спадщині є обмежувачем свободи заповіту і встановлюють межу дії принципу свободи заповіту [2, с.33]. Важливим є те, що закон обмежує можливість зменшувати обов'язкову частку заповітом чи рішенням суду. Цим забезпечується охорона прав осіб, що мають право на обов'язкову частку у спадщині. У літературі відзначається, що є відповідним моралі, коли закон охороняє